2025-9-RE

Causa 2025-9-RE

(Guardini c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 92-2025. Recurs d'empara

Sentència del 19 de maig del 2025

BOPA núm. 64, del 28 de maig del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 10 de febrer del 2025, per la representació processal del Sr. Yannick Dominique Pierre Guardini, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 22 de gener del 2025, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, a la defensa i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada amb retroacció de les actuacions al moment previ al pronunciament de la sentència, per tal que la Sala Penal dicti una decisió respectuosa amb els drets vulnerats i doni resposta als greuges plantejats pel recurrent en el seu recurs d'apel·lació. Així mateix, demana que no es faci una imposició expressa de les costes i/o de les despeses processals causades;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 13 de març del 2025 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 d'abril del 2025, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 27 de setembre del 2024, el Tribunal de Corts va condemnar, mitjançant sentència, el Sr. Yannick Dominique Pierre Guardini com a autor responsable del delicte major continuat de tràfic de producte estupefaent, en gran quantitat, dels tipus cocaïna i haixix, del delicte menor continuat de possessió i de consum de droga tòxica cocaïna, i de la contravenció penal continuada de possessió i de consum de producte estupefaent haixix, no concorrent circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, pels delictes a la pena única de 6 anys de presó, a una multa en la quantia de 30.000,00 €, i, a l'expulsió del Principat per un període de 25 anys, i, per la contravenció penal, a la pena d'1 mes d'arrest nocturn i al pagament de 500,00 € de multa.

1.2. La representació processal del recurrent va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 22 de gener del 2025, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que acordava estimar en part el seu recurs en el sentit de reduir la pena d'expulsió del Principat a 5 anys i al retorn de la totalitat dels diners que li van ser comissats.

1.3. El 10 de febrer del 2025, la representació processal del Sr. Yannick Dominique Pierre Guardini va interposar un recurs d'empara contra aquesta darrera resolució que s'acaba d'esmentar de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, a la defensa i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent considera que la sentència de la Sala Penal vulnera el dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, a la defensa i a la presumpció d'innocència.

- Al·lega que va impugnar la sentència del Tribunal de Corts, perquè va ser condemnat per un delicte major continuat de tràfic de producte estupefaent haixix quan aquest no havia estat objecte d'acusació per part del Ministeri Fiscal, ja que aquest l'havia acusat per un delicte major continuat de tràfic de producte estupefaent cocaïna. La Sala Penal no es va pronunciar sobre aquest greuge i es va remetre a la sentència d'instància, de manera que, segons el seu parer, s'ha incorregut en un vici d'incongruència omissiva.

- Pel que fa al delicte de tràfic de haixix el Ministeri Fiscal no el va acusar i aquesta acusació no consta ni en l'aute de processament, ni tampoc en la seva ampliació, per tant, ell no s'ha pogut defensar sobre aquest suposat delicte. La manca de pronunciament i de correcció per part de la Sala Penal genera una vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ja que s'assoleix una conclusió il·lògica i no raonable, que confirma -amb infracció del principi acusatori i del dret a un procés degut- la sentència del Tribunal de Corts i limita el dret a la defensa per la condemna d'un delicte del qual ell no s'ha pogut defensar. Es tracta d'una qualificació jurídica errònia que es fonamenta en una valoració de la prova també errònia.

- Afirma que s'ha produït aquesta errada en la valoració de la prova, atès que ell no va reconèixer mai en el decurs de la vista oral que un altre processat li hagués lliurat 400 grams d'haixix, sinó que allò que va declarar era que va pagar 400,00 €, equivalents a 100 grams d'haixix.

- Respecte del tràfic de cocaïna, la Sala Penal torna a reproduir les consideracions del Tribunal de Corts. Infringeix el principi de contradicció i d'immediació i valora com a fet provat la declaració d'un coimputat en instrucció, no ratificada en el judici oral, sinó que precisament va ser rectificada en el judici oral, ja que va admetre que solament li havia subministrat haixix.

- Afegeix que de la prova apreciada pel Tribunal de Corts i per la Sala Penal no s'extreu que existeixi un tràfic que es pugui qualificar com a gran quantitat.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada amb retroacció de les actuacions al moment previ al pronunciament de la sentència, per tal que la Sala Penal dicti una decisió respectuosa amb els drets vulnerats i doni resposta als greuges plantejats en el recurs d'apel·lació. Així mateix, demana que no es faci una imposició expressa de les costes i/o de les despeses processals causades.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal confirma la sentència del Tribunal de Corts.

- En primer terme, refusa la vulneració del dret a la defensa per no haver-se admès la pràctica d'un estudi toxicològic per tal de determinar el grau de puresa de la droga; qüestió que no és objecte d'aquest recurs d'empara.

- En segon terme, pel que fa a la incorrecta valoració de la prova i a la qualificació jurídica, la Sala Penal declara que l'acusat es dedicava, segons es desprèn de la prova practicada, al tràfic de cocaïna i d'haixix en gran quantitat i que no ho feia de forma ocasional.

- En tercer terme, redueix la pena d'expulsió de 25 a 5 anys per permetre una eventual reinserció del condemnat, atès que fa més de 20 anys que cotitza a la CASS.

- I, en darrer terme, conclou que existeix un dubte sobre l'origen dels 1.000,00 € que li van ser comissats en el moment de la seva detenció i que segons ell provenien de guanys de jugar al casino, de manera que la interpretació dels fets favorable al reu ha de significar el retorn dels diners comissats.

- Per aquests motius estima parcialment el recurs d'apel·lació presentat pel recurrent.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal assenyala que el recurs d'empara empra únicament arguments de fons, de manera que allò que pretén és que es torni a valorar la prova ja practicada per modificar la qualificació jurídica i la pena imposada en primera i en segona instància i convertir així al Tribunal Constitucional en una tercera instància.

- Exposa que des de la perspectiva del cànon de constitucionalitat cal que la resolució judicial sigui absurda, il·lògica o arbitrària per tal que el Tribunal Constitucional pugui estimar un recurs d'empara. A diferència de la qualificació d'aquest Ministeri Fiscal, pel que fa a la motivació, tant el Tribunal de Corts com la Sala Penal, van considerar que només es podia imputar al recurrent un delicte major continuat de tràfic en gran quantitat, englobant per tant tota la droga i el producte estupefaent, cosa que comporta un benefici pel recurrent, perquè la forquilla punitiva és més favorable pel recurrent; al mateix temps ambdues sentències exposen els motius i valoren la prova sense infringir el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- En relació amb la valoració de la prova, no només s'ha tingut en compte la declaració d'un altre imputat -com vol fer creure el recurrent- sinó que se li va trobar 37,4 grams de cocaïna i 50,6 grams d'haixix. També assenyala que la prova documental, les seves converses amb clients i l'anàlisi patrimonial van permetre acreditar que es dedicava al tràfic de drogues com a modus vivendi.

- Per acabar, el Ministeri Fiscal demana al Tribunal Constitucional que desestimi íntegrament aquest recurs d'empara.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulneri cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. El cànon de constitucionalitat respecte de l'exigència de motivació i del dret a obtenir una decisió fonamentada ha estat explicitat reiterades vegades per aquest Tribunal.

Així, ens hem pronunciat en diverses ocasions sobre el deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, i, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE).

La doctrina del Tribunal Constitucional ha estat constant en destacar que el deure de motivar les resolucions judicials, no només present a l'article 10, sinó també a l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència de la bona administració de la Justícia (veg. la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans recaiguda en la causa García Ruiz c/ Espanya, GC núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és aquell que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat que la

motivació ha de contenir una exigència de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a les denegacions de justícia aquelles fonamentacions estàndards, esquelètiques o vagues (veg. la sentència recaiguda en la causa Georgiadis c/ Grècia, núm. 21522/93, del 29 de maig de 1997, §42-43, i la sentència recaiguda en la causa Higgins c/ França, núm. 134/1996/753/952, del 19 de febrer de 1998, §42-43).

3.3. El cànon de constitucionalitat en matèria de l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret determina que el Tribunal Constitucional només pot considerar que s'ha produït aquest dèficit quan la resolució judicial dictada es fonamenta en arguments o en una valoració probatòria absurda, contrària a la lògica o a la raó o amb patents errades materials.

Així, com s'ha assenyalat en la nostra sentència -2022-9-RE-, del 12 de maig del 2022, el cànon de constitucionalitat en relació amb la valoració de la prova:

"*El cànon de constitucionalitat respecte de la valoració de la prova consisteix en establir que aquesta correspon a la jurisdicció ordinària, excepte els casos en què estan implicats els drets fonamentals substantius i que aquesta qüestió assoleix relleu constitucional i pot ser analitzada pel Tribunal Constitucional en els casos en els quals la valoració no estigui motivada, incorri en una errada patent o manifesta o la valoració sigui il·lògica o jurídicament no raonable (entre d'altres, veg. l'aute del 16 de novembre del 2020, recaigut en la causa 2020-68-RE, i, l'aute del 5 de maig del 2014, recaigut en la causa 2014-7-RE)*".

3.4. El recurrent denuncia, com a primer motiu del recurs d'empara, que se'l va condemnar per un delicte major tràfic d'haixix quan aquest no havia estat objecte d'acusació per part del Ministeri Fiscal, ni en l'escrit de qualificació provisional, ni en el de qualificació definitiva. El recurrent manifesta que aquest greuge va ser objecte de recurs d'apel·lació, no obstant això, no va obtenir resposta per part de la Sala Penal. Entén, doncs, que la manca de resposta i la seva condemna signifiquen una vulneració del principi acusatori i dels drets a un procés degut i a la defensa, així com la infracció del deure de motivació.

En segon terme, al·lega que també ha tingut lloc una valoració de la prova il·lògica i no raonable fonamentada en una errada patent respecte de la quantitat de droga haixix i de la cocaïna.

3.5. La sentència de la Sala Penal sí que porta a terme una valoració de la prova en relació amb el tràfic de cocaïna per part del recurrent, sense que aquesta pugui ser qualificada com a no raonable o il·lògica en funció de les consideracions que efectua sobre la base dels fets provats, sense que apareguin errades patents o manifestes en aquest àmbit concret.

La funció del Tribunal Constitucional en relació amb la valoració de la prova és clara en el sentit que l'apreciació i la valoració dels mitjans probatoris corresponen a la jurisdicció ordinària i que el Tribunal Constitucional només esdevé competent quan conclou que la valoració contravé les regles de la lògica o de la raó o quan aquesta valoració resulta absurda o està fonamentada en errades patents i manifestes que comporten una fractura de l'argumentació.

3.6. En canvi, la conclusió que s'ha d'obtenir respecte dels dos primers motius del recurs d'empara és diferent.

La doctrina d'aquest Tribunal Constitucional respecte del cànon de constitucionalitat relatiu a la congruència requereix, en primer terme, l'exigència de correlació entre allò que es va sol·licitar a la jurisdicció i allò que va decidir aquesta, i, en segon terme, els fonaments de dret han de tenir en compte els arguments bàsics de les parts per acceptar-los o refusar-los de manera raonada, alhora que s'admet el refús implícit o tàcit dels arguments de la part per l'acceptació d'un argument contrari (sentències del Tribunal Constitucional del 2 d'abril del 2012, causa 2011-37-RE, i, del 3 de desembre del 2012, causa 2012-13-RE).

L'aute d'aquest Tribunal del 7 de setembre del 2016 (causa 2016-12-RE) declarava que: "*D'acord amb la doctrina assentada d'aquest Tribunal, el vici d'**incongruència** omissiva ha de comprovar-se abans de res per la correlació, o no, entre allò sol·licitat a la jurisdicció i allò decidit per aquesta. Aquesta comprovació exigeix comparar el contingut del petitum de les parts i allò decidit en la decisió (o decisions) per la jurisdicció competent*". I afirmava seguidament que: "*També cal que en les consideracions jurídiques que fonamenten la decisió es tinguin en compte els arguments bàsics de les parts per acceptar-los o rebutjar-los de manera raonada. Però una vegada que s'accepta i es fonamenta una via argumental la desestimació dels arguments contraris pot ser explícita, però també implícita o tàcita, sempre que s'entengui bé la fonamentació de la decisió. No s'exigeix que el fonament de la decisió s'estengui més del necessari per fer comprendre el seu sentit; ni cal que sigui reiteratiu*".

De l'anàlisi entre la correlació dels motius de l'apel·lació de la sentència del Tribunal de Corts i la resposta produïda per la Sala Penal, es pot concloure que aquesta darrera incideix clarament en un vici o en un defecte d'incongruència, atès que no resol la pretensió correctament introduïda relativa a la vulneració del principi acusatori pel que fa a la condemna pel delicte major de tràfic d'haixix, quan aquest no havia estat objecte d'acusació per part del Ministeri Fiscal. I no es pot entendre com a un refús tàcit de la pretensió, atès que la decisió no fonamenta el per què la condemna per uns delictes diferents d'aquells que es contenen en l'acusació del Ministeri Fiscal seria possible.

Consegüentment, s'ha de donar lloc a aquest primer motiu del recurs d'empara i cal constatar la

vulneració del deure de motivació i procedir, doncs, a l'anul·lació de la sentència de la Sala Penal, respecte de la condemna del recurrent, per tal que se'n dicti una altra on s'examinin les pretensions indicades de la part recurrent i la Sala Penal les resolgui de manera expressa i acurada.

3.7. I la mateixa sort estimatòria s'estén al greuge o motiu consistent en la valoració de la prova respecte al producte estupefaent haixix.

Amb anterioritat s'ha exposat el cànon de constitucionalitat referent a la valoració de la prova i s'ha afirmat com, en aquells supòsits en què apareix una errada patent o manifesta de la prova que pot generar una fractura lògica de l'aparell argumental, el Tribunal Constitucional pot considerar que s'ha infringit el deure de motivar la resolució judicial.

L'anàlisi de la gravació del judici oral (5.01.31) revela com l'acusat no va adquirir 400 grams d'haixix, sinó 400,00 € d'haixix, allò que equivaldria aproximadament a uns 100 grams de producte. En canvi, erròniament, tant el Tribunal de Corts, com la Sala Penal consideren que el producte adquirit pel tràfic va ser de 400 grams d'haixix -i no 400,00 € de material.

La sentència del Tribunal de Corts estableix com a fets provats que el recurrent ha estat des de l'any 2019 fins a l'any 2023 subministrador habitual de droga tòxica, cocaïna i haixix, i que en una ocasió va adquirir 400 grams d'haixix a una persona concreta.

Indica que el Ministeri Fiscal, en la seva qualificació definitiva, va sol·licitar la condemna de l'acusat pel delicte major agreujat de tràfic de cocaïna i menor de tràfic d'haixix, no obstant això, el Tribunal de Corts el va condemnar per un delicte major continuat de tràfic de cocaïna i d'haixix.

Així, la sentència del 22 de gener del 2025, dictada per la Sala Penal afirma de manera expressa en el resultant I (pàg. 11), que una persona concreta havia portat al recurrent la quantitat de 400 grams d'haixix. En el considerant V, la sentència enuncia que el recurs d'apel·lació es fonamenta en una valoració de la prova i de la qualificació dels fets errònies i es refereix que el recurrent ha estat subministrador habitual de droga tòxica, principalment cocaïna i haixix, i que l'acusat va reconèixer a la vista oral que va rebre, en una ocasió, 400 grams d'haixix. Així, excepte la reducció de la pena d'expulsió del Principat a 5 anys i el retorn dels diners comissats, la Sala Penal va confirmar la pena privativa de llibertat.

L'errada és patent o manifesta i consisteix en confondre 400 grams d'haixix amb 400,00 € de la mateixa droga, que equivalen a 100 grams, i poden tenir una incidència directa en qualificar la droga

venuda com a una quantitat notòria o no.

Aquesta errada, tot i la seva denúncia, no només no ha estat analitzada, la qual cosa incideix en el vici d'incongruència omissiva, sinó que distorsiona i fractura l'aparell argumentatiu que descansa en aquest error, la qual cosa origina que la prova que es valora i en relació amb la qual es fonamenta no es correspongui amb les exigències de la raó i de la lògica, podent conduir a resultats arbitraris.

Consegüentment, també ha de ser objecte d'estimació aquest motiu del recurs d'empara i cal anul·lar doncs la sentència respecte de la condemna del recurrent per tal que la Sala Penal efectuï una nova valoració de la prova, sense la incidència d'errades manifestes i dicti la resolució escaient.

3.8. L'estimació parcial del recurs d'empara comporta que la imposició de les costes processals de l'empara no sigui procedent -arg. article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar parcialment el recurs d'empara 2025-9-RE interposat per la representació processal del Sr. Yannick Dominique Pierre Guardini contra la sentència del 22 de gener del 2025, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Declarar la vulneració del dret a la jurisdicció reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus

vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3. Anul·lar la sentència del 22 de gener del 2025, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, respecte de la condemna del Sr. Yannick Dominique Pierre Guardini, per tal que en dicti una de nova en què resolgui les pretensions oportunament introduïdes en el recurs d'apel·lació del recurrent i procedeixi a una nova valoració de la prova sense les errades patents indicades en el cos d'aquesta decisió.

4. No fer imposició de les costes processals en relació amb aquest recurs d'empara.

5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, al Tribunal de Corts, a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 19 de maig del 2025.

Joan Manel Abril Campoy — President

Pere Pastor Vilanova — Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat

Jean-Yves Caullet

Magistrat